

ชื่อเรื่อง	วิเคราะห์ภูมิปัญญาถิ่นเรื่องท้าวแบ้
ผู้วิจัย	ประทวน บุญปก และกฤษฎา ศรีธรรมมา
คณะ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ได้รับทุน	๒๕๕๐

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องท้าวแบ้ มีวัตถุประสงค์เพื่อปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน และเพื่อวิเคราะห์ภูมิปัญญาด้านคำสอน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เรื่องท้าวแบ้ แต่งเพื่อสั่งสอนให้คนประพฤติดี ละเว้นความชั่ว และเพื่อเป็นพุทธบูชา คำสอนที่ปรากฏในเรื่องท้าวแบ้ ได้แก่

ด้านครอบครัว สอนสมาชิกให้ประพฤติดี เช่น สอนบุตรธิดาให้เคารพและมีความกตัญญูกตเวทิตาต่อบิดามารดาและผู้มีพระคุณ บุญกุศลจะทำให้ประสบแต่ความสุข ความเจริญ เรื่องคู่ครองให้เลือกคู่ครองด้วยตนเอง สามภรรยาให้รัก ซื่อสัตย์และให้เกียรติต่อกัน เคารพญาติผู้ใหญ่ ฝ่ายชายต้องมีความรับผิดชอบ มีน้ำใจ ฝ่ายหญิงให้เป็นแม่ศรีเรือน ประณินบัณฑิตามีด้วยความรักและภักดี

ด้านความเชื่อ มีความเชื่อทางด้านพุทธศาสนา พราหมณ์ ผี เทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เชื่อว่าธรรมชาติมีองค์รวมของจักรวาล ทุกสรรพสิ่งต้องอยู่ภายใต้อำนาจของธรรมชาติ พระรัตนตรัย เทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บุคคลใดปฏิบัติ บุญกุศลจะหนุนส่งให้มีแต่ความสุข สมปรารถนาทุกประการ ส่วนบุคคลใดทำกรรมชั่วเมื่อตายไปจะประสบแต่ความทุกข์เวทนาในขุมนรก

ด้านสังคม สอนให้บุคคลปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนตามหลักธรรม เช่น พระราชาต้องปกครองบ้านเมืองด้วยทศพิธราชธรรม ข้าราชการให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และจงรักภักดี ส่วนพระภิกษุสงฆ์ให้ปฏิบัติธรรม รักษาศีลอย่างเคร่งครัด

เรื่องท้าวแบ้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของภูมิปัญญาอีสานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านความรู้ มุ่งสอนคนให้รู้และเข้าใจในชีวิต โลก ธรรมชาติ สามารถเก็บเกี่ยวความคิดที่เป็นประโยชน์ไปใช้กับคนได้

receive good, and good deeds will bring him happiness. On the contrary, one who does bad, will receive bad; life after death will suffer in hell.

Regarding the society aspect, the local wisdom appeared in Thao Bae story was found to teach people to keep good old culture and traditions. The Isaan people should take their roles based on the Dhamma of the Lord Buddha. For examples, the King must rule his kingdom based on the Ten Royal Virtues. Civil servants must work honestly and loyally. The Sangha should practise the Dhamma of the Lord Buddha strictly.

The story of Thao Bae reveals the local wisdom of the Isaan people in relation to different aspects as follows:

1. The local wisdom involving knowledge. This aspect was found to teach people to know and understand life, the world, and nature so that they can get useful ideas applied for themselves.
2. The local wisdom concerning beliefs. The Isaan people believe in Buddhism, Brahman, ghosts, Dheva, and Holy Spirits. The teachings were found to teach Isaan people to believe in merit making, sin, hell, and heaven. If they do good, good deeds will bring them and their family happiness.
3. The local wisdom dealing with social values. The teachings in Thao Bae story were found to guide the family members to get warmth and strength, and teach people to keep their roles and duties using traditional approaches to life for culture guidance and transfer. The teachings were found to cultivate the attitude, social values to people, and to keep the ethical standards of society as well.